

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تعلیمات دینی
پایه، هشتم
دوره‌ی اول متوسطه پیش حرفه‌ای

۱۳۹۷

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان بخشی

گروه برنامه‌ریزی آموزش و درسی دوره اول و دوم متوسطه حرفه‌ای

نام کتاب : تعلیمات دینی پایه هشتم دوره‌ی اول متوسطه پیش حرفه‌ای - کد ۱۵۳/۴

مؤلفین : ملکه حلاج‌دهقانی، روزیتا گودرزی و فاطمه بور

مدیریت امور چاپ و تولید : لیدا نیک روش

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ : اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

امور فنی : زهرا محمد نظامی

آماده‌سازی : زینت بهشتی شیرازی

تصحیح : فاطمه پزشکی

طراح جلد : قاسم درودگر

مدیر هنری و طراح گرافیک : امیر نساجی

صفحه‌آرا : شیرین فرساد، علی نجمی

امور فنی رایانه‌ای : راحله زادفتح اله، ناهید خیام‌باشی

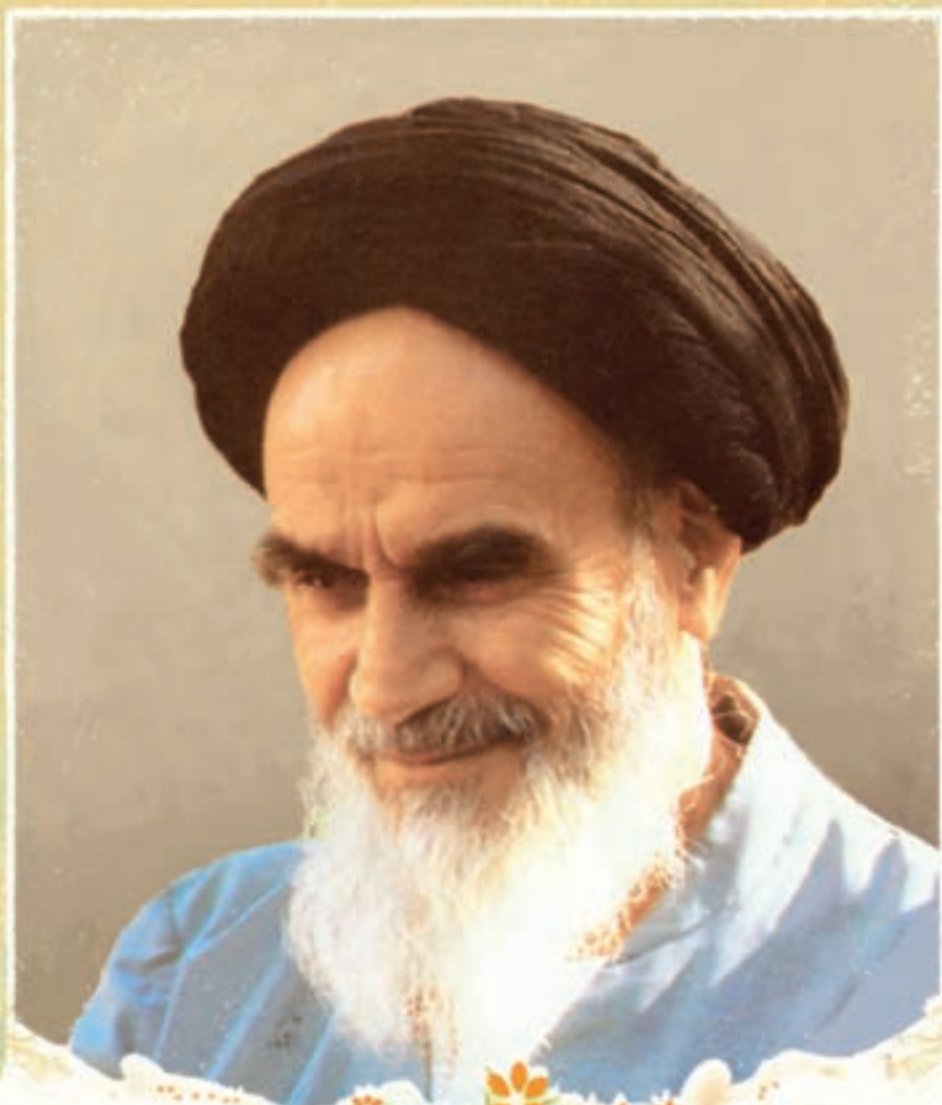
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

نوبت چاپ و تاریخ انتشار : هشتم ۱۳۹۷

شابک : X-۱۶۴۹-۰۵-۹۶۴

قرآن یک رحمتی است برای همه بشر.
امام خمینی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۲	درس اول : خدای توانا
۱۸	* خدای شاپرک‌ها
۲۰	درس دوم : نتیجه‌ی کارهای ما
۲۶	درس سوم : هجرت پیامبر
۳۲	درس چهارم : قرآن ، پیام آسمانی
۳۸	درس پنجم : ارزش دانش

صفحه

عنوان

۴۴

درس ششم : نماز جماعت

۵۰

درس هفتم : لباس نمازگزار

۵۶

درس هشتم : من نماز را دوست دارم

۶۲

* نماز

۶۴

درس نهم : مهمان‌های حضرت امام حسن (ع)

۷۲

درس دهم : پسر درستکار

۸۰

* باهم دعا کنیم

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک فعالیت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به‌کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توانمندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نمایم.

در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نماید.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با مربیان

معلم عزیز و گرامی

برای آموزش مناسب و کارآمد این کتاب توجه شما را به ویژگی‌های ساختار آن جلب می‌کنیم:

۱- تعداد دروس براساس سرفصل‌ها و مفاهیم اساسی درس دینی تنظیم گردیده است، این مفاهیم شامل خداشناسی، نبوت، معاد، امامت و رهبری، احکام و عبادات و اخلاق اسلامی می‌باشد.

۲- در آموزش مفاهیم دینی با توجه به زمینه‌های روان‌شناختی دانش‌آموزان استفاده از شیوه‌های مختلف ادبیات مانند داستان، شعر، نمایش و... بسیار مؤثر است بنابراین در تهیه‌ی کتاب‌های جدید سعی گردیده است تا ضمن پرهیز از روش یک‌سویه و دستوری مطالب درسی در قالب داستان‌هایی با تصویر مناسب و شعر و فعالیت‌های تکمیلی دیگری ارائه گردد تا به معلم امکان فراهم آوردن زمینه‌ی مشارکت و فعالیت دانش‌آموزان را بدهد.

۳- در این کتاب سعی شده عناوین و متن دروس ساده و در حد فهم و حوصله دانش‌آموزان با نیازهای ویژه باشد و از بکارگیری عبارات و جملات

طولانی پرهیز شود. تا حد ممکن از کلمات مشکل و ناآشنا کمتر استفاده شده و در صورت بکارگیری، این کلمات معنی شده است.

۴- در این کتاب به مفاهیم درس‌های دیگر مانند علوم، فارسی، اجتماعی و هنر نیز توجه گردیده است و به این ترتیب ارتباط افقی آن با سایر دروس حفظ شده، همچنین مفاهیم ارائه شده در امتداد آموزش‌های دوره‌ی ابتدایی بوده و زمینه‌ای برای دوره‌ی متوسطه می باشد.

۵- اشعار مندرج در کتاب در جهت روان خوانی و ایجاد انبساط خاطر دانش‌آموزان بوده و لزومی به حفظ اشعار نیست.

۶- در طراحی و تدوین تمرینات، اساس کار بر این بوده که آن‌ها متنوع و جذاب باشند و در پرسش و پاسخ صرف محدود نگردند و فعالیت‌های دانش‌آموزان در این زمینه با توجه به برداشت و خلاقیت‌های فردی ارائه گردد. این تمرینات در قالب عناوینی مانند فکر کن و کامل کن، حالا برایم بگو، اکنون می توانی، بیش تر بیاموزیم و ... طراحی شده است.

۷- برای ارائه‌ی اطلاعات بیشتر در زمینه‌ی مفاهیم ارائه شده در درس از پیام‌های قرآنی، احادیث، مطالبی برای مطالعه‌ی بیشتر استفاده شده است.

۸- جهت ایجاد فضای معنوی و ارتباط با خالق هستی از بخش‌های تحت عنوان باهم دعا کنیم بهره گرفته است.

۹- با توجه به تفاوت شرایط اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی دانش آموزان در پایان هر درس بخشی تحت عنوان فعالیت پیشنهادی معلم در نظر گرفته شده که معلم می تواند با توجه به این شرایط هر نوع فعالیتی را که مناسب می داند طراحی کند.

درس اول خدای توانا

آیا تا کنون توجه کرده اید که خورشید چگونه آرام آرام از پشت کوه‌ها طلوع می‌کند و چه زیبا بر زمین نور می‌دهد؟ راستی طلوع خورشید چه زیباست! فکر می‌کنید اگر خورشید طلوع نمی‌کرد و همیشه شب بود، ما چه می‌کردیم؟ خورشید این همه نور و گرما را چگونه به وجود می‌آورد؟

راستی اگر خورشید به زمین خیلی نزدیک بود، چه می‌شد؟ معلوم است که هیچ موجود جانداري نمی‌توانست زندگی کند؛ زیرا گرمای خورشید همه چیز را می‌سوزاند.

اگر خورشید از زمین خیلی دور بود چه می‌شد؟ در آن صورت، نور و گرمای کافی به زمین نمی‌رسید و همه چیز سرد و خاموش می‌شد؛ بنابراین متوجه می‌شویم که فاصله‌ی خورشید از زمین، به اندازه و مناسب است.

می‌دانیم که همه‌ی گیاهان و درختان بر اثر تابش نور خورشید رشد می‌کنند و برای خود غذا می‌سازند و موجودات دیگر هم از آن‌ها استفاده می‌کنند. پس، اگر خورشید نتابد، آیا غذایی برای خوردن خواهیم داشت؟ شما با دیدن خورشید و فاصله‌ی دقیق آن با زمین و استفاده‌ی گیاهان و حیوانات و انسان‌ها از نور و گرمای آن چه می‌فهمید؟ این نظم و هماهنگی که در جهان وجود دارد نشان‌دهنده‌ی چیست؟

آری؛ درست است؛ این جهان بزرگ و نظم‌ی که در آن وجود دارد نشان دهنده‌ی قدرت و توانایی آفریننده‌ی آن است که توانسته نیازهای موجودات جهان را پیش‌بینی کند و در اختیارشان بگذارد.

این آفریننده‌ی دانا و توانا خداست که این همه نعمت را برای ما آفریده تا با کوشش و همکاری هم زمین را آباد کنیم و با تحصیل علم و دانش^۱ جهان را بشناسیم. ما قدرت خداوند را می‌بینیم و فقط با او راز و نیاز^۲ می‌کنیم.

باهم دعا کنیم

من می‌توانم با خدای مهربان خود راز و نیاز کنم و به او بگویم:
خدایا! تنها بر توانایی تو تکیه می‌کنم.

پیامی از قرآن

از نشانه‌های قدرت خداوند آفرینش آسمان‌ها و زمین و موجوداتی است که در آسمان و زمین هستند.

(سوره‌ی شوری، آیه‌ی ۲۹)

۱- تحصیل علم و دانش = به‌دست آوردن علم و دانش

۲- راز و نیاز = گفت‌وگو با خدا

پاسخ دهید

- ۱- اگر خورشید به زمین خیلی نزدیک بود، چه می شد؟
- ۲- اگر خورشید از زمین خیلی دور بود، چه می شد؟
- ۳- نظم و هماهنگی در جهان نشان دهنده‌ی چیست؟

فکر کن و کامل کن

- ۱- آفریننده‌ی دانا و توانا ..... است .
- ۲- این جهان و نظم‌ی که در آن وجود دارد نشان دهنده‌ی ..... خداوند است.

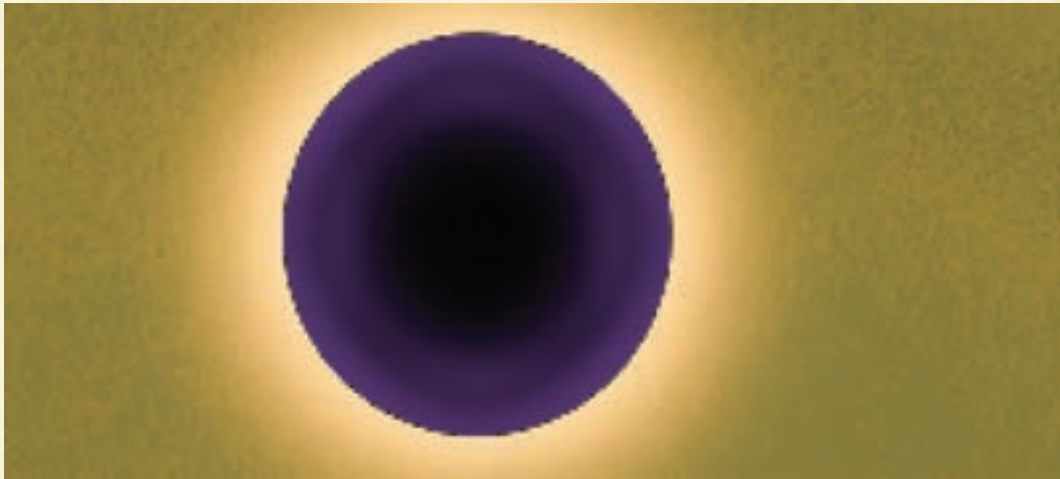
حالا برایم بگو

به جز خورشید، چه چیز دیگری می‌شناسی که نشانه‌ی قدرت خداوند است؟ در این باره با دوستانت گفت‌وگو کن.

اکنون می توانی

باراهنمایی معلّم و همکاری دوستانت، با استفاده از مقوّا و کاغذهای رنگی، یکی از نشانه‌های قدرت خداوند مثل دریا، خورشید و... را درست کنی و به دیوار کلاس نصب کنی.

برای خواندن

آیا می دانید سایه‌ی ماه به روی زمین می افتد و باعث می شود که نور خورشید به زمین نرسد و ناگهان زمین تاریک شود. به خورشید گرفتگی کسوف هم می گویند. کسوف یکی از نشانه‌های قدرت و توانایی خداوند است.

فَعَالِيَّتْ پِيشْنَهَادِي مَعَلِّم

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

خدای شاپرک‌ها

خدایا، آفتاب و آب از توست
ستاره، آسمان، مهتاب از توست
خدای غنچه‌های رنگ رنگی
خدای شاپرک‌های قشنگی

تو دشت بی‌کران را آفریدی
در آن نقاشی دریا کشیدی
به گنجشکان پر پرواز دادی
به مرغان جوجه‌های ناز دادی

خدای باغ و باران بهاری
خدای سبزه‌زار و جویباری
خداوند زمین و آسمانی
تو هم بخشنده‌ای هم مهربانی

حمید هنرجو

درس دوم نتیجه‌ی کارهای ما

زنگ دینی بود. معلم وارد کلاس شد و پس از سلام و احوال‌پرسی، به دانش‌آموزان گفت: «بیاید امروز درباره‌ی نتیجه‌ی کارهایمان صحبت کنیم. همان‌طور که می‌دانید، خداوند در دین اسلام در باره‌ی انجام کارهای خوب و دوری از کارهای بد سفارش زیادی کرده است. حالا می‌خواهم برایتان خاطره‌ای از دوران مدرسه تعریف کنم.»

«وقتی کلاس چهارم بودم، یک هم‌کلاسی بداخلاق و بد رفتار داشتم که اسمش وحید بود او بیش‌تر وقت‌ها بچه‌ها را اذیت می‌کرد. یک روز که در زنگ ورزش فوتبال بازی می‌کردیم، وحید توپ را از بچه‌ها گرفت و به تنهایی مشغول بازی شد. همه از رفتار او ناراحت شدیم و به او گفتیم چرا بازی را به هم زدی؟ اما وحید به جای معذرت‌خواهی شروع کرد به دعوا کردن. بچه‌ها که از رفتارهای بد او ناراحت بودند، تصمیم گرفتند دیگر با او دوست نباشند و بازی نکنند.»

هم‌کلاسی بداخلاق ما مدتی تنها ماند. یک روز معلم ورزش متوجه شد که هیچ‌کس با وحید بازی نمی‌کند، وقتی علت آن را فهمید، در مورد کارهای نادرستش با او صحبت کرد. او هم کم‌کم به اشتباهات خود پی برد^۱ و از رفتارهایش پشیمان شد.

۱- پی برد: متوجه شد، فهمید

وحید پیش بچه‌ها رفت و از آن‌ها معذرت خواست. بچه‌ها گفتند:
اگر واقعاً پشیمان هستی، باید قول بدهی که کارهای بد گذشته را
تکرار نکنی، تا بتوانیم برای هم دوستان خوبی باشیم.

از آن روز به بعد، او هرگز بد رفتاری و بد اخلاقی نکرد و به این ترتیب یکی از دوستان خوب ما شد.»
پس از پایان خاطره، معلم پرسید: «آیا می‌توانید بگویید که از این خاطره چه نتیجه‌ای گرفته‌اید؟»
پرویز گفت: «من فهمیدم، اگر کسی کار بد انجام دهد، دیگران او را دوست نخواهند داشت و نتیجه‌ی کار بد خود را می‌بیند.»

علی گفت: «من هم فهمیدم که اگر کسی از کار اشتباه خود پشیمان شود و دیگر آن را تکرار نکند، همه او را می‌بخشند و دوباره با او دوست می‌شوند.»

معلم گفت: «آفرین، درست است. ما همیشه نتیجه‌ی کارهای خوب و بد خود را می‌بینیم؛ پس بهتر است که مواظب رفتارها و کارهای خود باشیم. بچه‌های عزیز، خداوند از همه‌ی کارهای خوب و بد ما آگاه است. در جهان آخرت، به کارهای خوب پاداش می‌دهد. آن جا به بهشت می‌رویم و زندگی خوب و راحتی خواهیم داشت.»

باهم دعا کنیم

خدایا! من دوست دارم کارهای خوب انجام دهم. مرا در انجام کارهای نیک یاری کن.

پیامی از قرآن

هر کس کار خوبی انجام دهد، خداوند به او ده برابر پاداش می‌دهد.

(سوره‌ی انعام، آیه‌ی ۱۶۰)

پاسخ دهید

۱- خداوند در جهان آخرت به کارهای خوب ما چه پاداشی می‌دهد؟

۲- چرا باید در همه حال مواظب کارها و رفتارهای خود باشیم؟

فکر کن و کامل کن

۱- خداوند در..... به کارهای خوب ما پاداش می‌دهد.

۲- خداوند از همه‌ی کارهای ..... ما آگاه است.

حالا برایم بگو

وقتی کسی کار نادرستی انجام می‌دهد، چگونه می‌تواند آن را جبران کند؟ در این باره با دوستانت گفت‌وگو کن.

اکنون می‌توانی بگویی

تا به حال چه کارهای خوبی انجام داده‌ای؟ چند مورد از آن‌ها را بیان کن.

اکنون می‌توانی

با راهنمایی معلم و با کمک دوستانت خاطره‌ای را که در درس آمده است در کلاس به صورت نمایش اجرا کنی .

فَعَالِيَّتْ پِيشْنَهَادِي مَعَلِّم

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

هجرت پیامبر (ص)

بعد از این که پیامبر (ص) به طور آشکار مردم مدینه را به دین اسلام دعوت کرد، عده‌ای از آنان دین اسلام را پذیرفتند. وقتی بت پرستان مکه با خبر شدند که مردم مدینه هم مسلمان شده‌اند، تصمیم گرفتند که حضرت محمد (ص) را به قتل برسانند؛ تا به این ترتیب دعوت به اسلام از بین برود؛ اما خداوند، پیامبر (ص) را از نقشه‌ی آن‌ها با خبر کرد و فرمان داد که شبانه از مکه بیرون برود.

آن شب، حضرت علی (ع) فداکاری کرد و در رخت‌خواب پیامبر (ص) خوابید و آن حضرت به طور پنهانی از خانه بیرون رفت و به مدینه هجرت فرمود. بدین ترتیب، بت پرستان و مخالفان پیامبر (ص) نتوانستند آن حضرت را به قتل برسانند.

وقتی پیامبر (ص) وارد مدینه شد مردم آن شهر با شور و شوق فراوان از ایشان استقبال کردند. آن حضرت پس از ورود به مدینه، ابتدا مسجدی ساخت تا محلی برای عبادت و رسیدگی به کارهای مسلمانان باشد.

سال ورود پیامبر (ص) به مدینه، زمان شروع تاریخ مسلمانان است.

پیامی از قرآن

و کسانی که مهاجرت کردند و از خانه‌های خود خارج شدند و در راه من (خدا) آزار دیدند و جنگیدند و کشته شدند، به درستی که گناهانشان را می‌بخشیم.

(سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۹۵)

پاسخ دهید

- ۱- فداکاری حضرت علی (ع) در شب هجرت پیامبر (ص) چه بود؟
- ۲- چرا پیامبر (ص) پس از ورود به مدینه ابتدا مسجد ساخت؟
- ۳- شروع تاریخ مسلمانان از چه زمانی است؟

فکر کن و کامل کن

پیامبر اسلام پس از ورود به مدینه ابتدا ..... ساختند.

حالا برایم بگو

آیا تو هم در برابر دوستان و اطرافیان خود گذشت و فداکاری نشان می‌دهی؟ می‌توانی یک مورد آن را بیان کنی؟

نمایش فیلم

در صورت امکان؛ بخش‌هایی از فیلم محمدرسول الله (ص) را که هجرت آن حضرت را نشان می‌دهد، برای دانش‌آموزان نمایش دهید.

برای خواندن

وقتی بت پرستان پیامبر (ص) را تعقیب می‌کردند تا او را بکشند، پیامبر (ص) به فرمان خدا وارد غاری شد. خداوند کبوتری را مأمور کرد تا در دهانه‌ی غار تخم بگذارد و به عنکبوتی فرمان داد تا در دهانه‌ی غار تار ببندد. وقتی بت پرستان به غار رسیدند و این نشانه‌ها را دیدند، فکر کردند که حتماً کسی وارد غار نشده است؛ بنابراین داخل غار نرفتند و به این ترتیب پیامبر (ص) به سلامت به مدینه هجرت کرد.

